

Animethic

Catriene Thuring en Iris Sijbom

'Proefdieren in laboratoria geven de mens zoveel inzicht en verrijking van kennis, maar niemand weet wie deze dieren zijn. Ze zijn op het moment van proefdier slachtoffer van de mens, maar tegelijkertijd ook held. Ik wil iedereen kennis laten maken met deze belangrijke werknemers.'

Dit is een citaat uit de eerste mail die Iris Sijbom stuurde naar vergunninghouder Rijksuniversiteit Groningen. Op dat moment was Iris begonnen aan haar afstudeerjaar van de studie documentaire fotografie aan de kunstacademie AKV St. Joost in Breda. De Centrale Dienst Proefdieren (CDP) nodigde haar uit voor een kennismakingsgesprek. Acht maanden later exposeerde Iris binnen de CDP haar fotoserie 'Animethic'. In 'Animethic' heeft Iris proefdieren geportretteerd als belangrijke individuen. In onderstaand interview leggen we uit hoe deze expositie tot stand kwam en laten we er enkele foto's uit zien.

Kun je uitleggen hoe je tot de proefdieren als fotografie-onderwerp bent gekomen?

Ik heb aan het begin van mijn afstudeerjaar een project gedaan over geadopteerde straathonden. Toen ik op vakantie was in het buitenland vond ik dat de honden er daar redelijk goed uit zagen. De meeste honden leken het prima naar hun zin te hebben. Dat zette me aan het denken. Waarom halen mensen die honden uit het buitenland, terwijl deze dieren daar niet om gevraagd hebben? Ik heb de geadopteerde straathonden in Nederlandse huishoudens gefotografeerd en wilde dat de honden een menselijke verdrietigheid uitstralen, alsof ze heimwee hebben naar huis. Om zo mensen na te laten denken over de vreemde machtspositie van de mens.

Dit is een manier waarop ik graag te werk ga. Ik denk na over hoe het voor de tegenpartij is. Niet de mens, maar voor het machteloze dier. Ik vind het interessant dat de mens probeert om over alles de controle te krijgen. Zo heb ik voor mijn studie een project gedaan over het opzetten van dieren. Terwijl de mens het dier opzet zet hij het dier naar zijn eigen hand. Hetzelfde gebeurt bij proefdieren. Zelfs de lucht die ze inademen en de omgevingstemperatuur worden volledig gecontroleerd. Een zeer interessant, maar ook erg confronterend onderwerp voor mij als fotograaf en dierenvriend. Het is vreselijk dat veel dieren lijden in naam van onze wetenschap. Maar zon- »

der deze dieren is er geen vooruitgang in de wetenschap. Hoewel we graag zonder dierproeven zouden willen is dat op dit moment nog niet mogelijk. Het waarderen van de dieren is daarom wat mij betreft heel belangrijk.

Als voorbereiding voor de serie 'Animethic' heb je op meerdere plekken in Nederland naar proefdieren gekeken. Welke locaties heb je bezocht?

Ik ben een aantal keer in Groningen (CDP) geweest, maar heb voornamelijk in Utrecht (faculteit Diergeneeskunde) gefotografeerd omdat ze daar heel veel verschillende diersoorten hebben. Van kleine vogeltjes tot en met boerderijdieren als koeien en paarden.

Wat vond je opvallend toen je voor het eerst bij de proefdieren kwam?

Ik had me van tevoren heel goed ingelezen, maar de werkelijkheid was zo anders dan ik had verwacht. In tegenstelling tot de zieke dieren die ik had verwacht te zien, kwam ik terecht bij kwispelende honden en muizen die gezellig tegen elkaar aan lagen te slapen. Deze werkelijkheid zorgde ervoor dat ik mijn verhaal nog liever naar buiten wilde brengen. Iedereen heeft een mening over dierproeven, maar deze mening is veelal gebaseerd op 'vroeger', toen de regels voor dierproeven nog niet zo streng waren als nu. Ik wil graag de waarheid vertellen. Ik wil dierproeven zeker niet goedpraten, maar er wordt wel goed voor die dieren gezorgd.

De titel van jouw expositie 'Animethic' is intrigerend, want volgens mij is het geen bestaand woord. Kun je daar iets over zeggen, wat je ermee bedoelt en hoe je erbij gekomen bent?

Ik wilde graag een echte naam voor het project. Ik wilde graag één heel sterk woord hebben. Ik ben verschillende woorden aan elkaar gaan koppelen. Animethic is eigenlijk een combinatie van animal (dier) en ethic (ethiek). Het wringt een beetje. Het project gaat ook over de dier-ethiek, hoe wij als mensen omgaan met die dieren. Daarbij heeft het een soort technische klank, dat vind ik mooi.

Je hebt deze foto's al één keer geëxposeerd voor je afstudeerexpositie in Breda; hoe reageerden de mensen erop?

Ik vond het vooral heel bijzonder dat veel mensen er in eerste instantie gewoon langs liepen. Omdat mensen niet verwachten dat proefdieren er zo uit zien. Ze zien een hond op een speeltoestel, een konijn in een weegschaal. Vervolgens lazen ze op de informatiebordjes waar het project over ging en liep bijna iedereen terug om nog een keer goed te kijken. En zelfs dan geloofden mensen niet dat de dieren er zo uitzien. Zo was er een vrouw die dacht dat ik de dieren van tevoren had geborsteld, wat natuurlijk niet het geval was. Ik heb de dieren vastgelegd zoals ze zijn en

zoals ik ze zie. Namelijk, als waardevolle individuen.

Heb je als documentaire-fotograaf de opdracht om zo neutraal mogelijk je object in beeld te brengen?

Nee, het gaat erom wat je zelf vindt. Met fotografie kun je natuurlijk dingen laten zien die helemaal niet waar zijn. Ik vind het bij dit project vooral belangrijk om juist wel de waarheid te schetsen. Ik heb niet bepaalde delen weggelaten, juist om het er beter of slechter uit te laten zien. Ik laat zien hoe de proefdieren eruit zien en in wat voor omgeving ze leven.

Waar zijn de foto's nog meer te zien?

Ik wil uiteindelijk graag een boek maken, omdat er geen fotoboeken zijn van proefdieren. Ik denk dat ik met een boek het verhaal ook sneller kan verspreiden. Een boek kun je aan iemand meegeven bijvoorbeeld, dat kun je met een expositie niet doen.

Nu je de proefdierwereld gezien hebt en mensen hebt gesproken; hoe ga je nu verder?

Ik wil zeker verder met het project. Voor een boek heb ik nog lang niet alles gefotografeerd. Ik heb operaties van varkens meegemaakt, maar heel veel meer interactie tussen de artsen, diergeneeskunde studenten en wetenschappers met de dieren heb ik nog niet gezien. Dat wil ik graag nog vastleggen. Verder ben ik nu alleen nog maar in Groningen en Utrecht geweest en wil graag gaan kijken in andere laboratoria. Apen heb ik bijvoorbeeld nog niet gezien en die mogen niet ontbreken in het boek. Verder hoop ik nog op meerdere plekken te kunnen exposeren om zowel mijn foto's als het verhaal achter de foto's naar een zo groot mogelijk publiek te brengen en daar ben ik op dit moment heel veel mee bezig.

Zie je (dit) interview in de Biotechniek als opening om met mensen in contact te komen? Zet je je e-mail-adres erbij in de hoop dat mensen van andere proefdiercentra jou dan contacten?

Ja, dat lijkt me een goed idee (www.irissijbom.com / +31 646597918 / irissijbom@gmail.com)

Heb je nog een boodschap voor de lezers van dit blad; mensen die zich op professionele wijze bezig houden met proefdieren?

Ik hoor van heel veel mensen dat er veel onderzoek wordt gedaan naar hoe het aantal proefdieren verminderd zou kunnen worden. Dat wist ik niet, dat daar zo aan gewerkt wordt. Het zou goed zijn als dit duidelijker naar buiten gebracht zou worden.

*Iris, ik wil je bedanken voor dit interview.
Graag gedaan!*

«